

# SISZÁNTÓ

**ELŐFIZETÉSI ÁRAK**  
A kiadásoktól kezdve:  
Éves ár ..... 18 kor.  
Féléves ár ..... 10 "  
Helyben készítésre ..... 20 kor.  
Éves ár ..... 5 "  
Féléves ár ..... 3 "  
Helyben készítésre ..... 24 kor.  
Éves ár ..... 6 "  
Féléves ár ..... 3 "  
Egyes szám ára 8 HMF.

Politikai  
napilap

Megjelent minden nap, kivéve a  
Ünnepi napok kivételével.  
Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Nagyvárad, Szabógyi Dezső u. 8.  
A szerkesztőség kéziratok vissza-  
adására vagy megőrzésére nem  
vállalkozik.  
Előfizetők és hirdetősek a kiadó-  
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 192. szám.

Nagyvárad

Csütörtök, 1916 aug. 24.

## Az ellenzéki bizalmi férfiak visszalépése.

A tegnapi nap eseménye: hogy Andrassy, Apponyi és Rakovszky, az ellenzéki bizalmi tanács tagjai bejelentették megbízatásukról való lemondásukat.

Ha a bizalmi férfiak kiküldetése ezzel a disszonáns akkorddal végződött, akkor most utólag azt mondjuk, hogy jobb lett volna, ha az egész bizalmi tanács eszméje soha fel sem merül. Most ugyanis a lemondáshoz sokkal messzebbmenő és kedvezőtlenebb kommentárokat fognak fűzni, mint amennyire egyáltalán szó lehetne.

A bizalmi tanács intézménye önmagában viselte a balsiker lehetőségét. Ellenzéki férfiak voltak benne s elkerülhetlen, hogy egy vagy más kérdésben a kormánnyal ellentétes nézetet ne fejtettek legyen ki illetékes helyen. Az is kétségtelen s a dolog lényegéhez tartozó körülmény, hogy ha az ellenzék és a kormány felfogása ellentétbe kerül, a döntés nem az ellenzék felfogása értelmében történik meg, mert hiszen nem a bizalmi tanács a felelős kormány. A bizalmi tanács csak arra szorítkozhatott, hogy az ellenzék felfogását közvetlenül a trón elé juttassa s ennyiben a mai rendkívüli időben volt is jelentősége.

Egy szempontból mindenesetre sajnálatos dolog a bizalmi tanács tagjainak visszavonulása. A mai háború dönt élet és halál felett és most dől el Magyarország számtalan történelmi jogának megfelelő érvényesülése is ugy nagy általánosságban, mint részletkérdésekben.

Létérdekünk, hogy a mennyire kivesszük részünket a véráldozatból, ugyanabban az arányban jusson előbbre a magyar állam nemzeti kiépítése, a magyar faj megerősítése is. Ilyen kérdések felmerülésénél az ellenzéki férfiak bizonyos tekintetben jobban exponálhatják magukat.

A nemzet egységesebben lép-

## Bejelentették lemondásukat a Házban.

Beöthy Pál elnök feltizenegy után néhány perccel nyitotta meg az ülést és jelentette, hogy gróf Apponyi Albert, gróf Andrassy Gyula és Rakovszky István napirend előtti felszólalásra kértek és kaptak engedélyt.

### Apponyi beszéde.

Gróf Apponyi Albert: Néhány héttel ezelőtt gróf Andrassy Gyula tisztelt barátom indítványára és a miniszterelnök urnak arra adott válasza után vállalkoztam arra a bizalmi szerepre, hogy betekintést nyerve azokba a kormányzati és a hadi helyzettel összefüggő ténykedésekbe, amelyek nem a nyilvánosság előtt történek, illetékes helyen érvényesítsük megjegyzésünket, kifogásainkat és esetleg tanácsunkat.

Ahogy a nyilvánosság előtt vállaltam e bizalmi missziót, éppen úgy most kötelességemnek tartom a nyilvánosság előtt bejelenteni, hogy nem áll módomban tovább vállalni a küldetést. Egyik oka ennek, hogy a másik oldalon nem akként fogták fel megbízatásunkat, mint ahogyan mi felfogtuk. A gondolat az volt, hogy amikor kétségtelenül súlyos hibák történtek, lehetetlen a kormány tevékenységének ellenőrzését mellőzni azokban a dolgokban is, amelyeknek nyilvános megvitatása az ország érdekében lehetetlen.

Mikor láttuk, hogy igen fontos körülmények között, igen nagy kérdések eldöntésénél befejezett tények létszítése előtt azok-

hetett volna fel, ha minden párt befolyást gyakorol egyes kérdések elintézésére és ez a pártok közti viszony élességét is tompította volna.

E téren is előnyt jelentett a bizalmi tanács, mert Magyarország tekintélyét minden vonatkozásban emeli az egységes fellépés.

Nem tudni a bizalmi tanács visszalépésének minden részletes okát; óhajtandó azonban, hogy ez a körülmény a magyar országgyűlésnek a nagy időkhöz méltó fellépésén ne változtasson semmit.

hoz hozzá nem szólhatunk, lehetetlen volt, hogy továbbra is betöltsük elváltat szerepünket. A hazai érdeke kívánja, hogy elfogalt tisztunket letegyük.

De nemcsak ezek a szándékok voltak azok, amelyek a bizalmi férfiak lemondására késztették, de az a véleménykülönbség is, amely bennünket a külpolitika vezetőitől elválaszt. Sietek kijelenteni, hogy ezek a differenciák nem vonatkoznak arra sem, hogy a béke kérdései két évi háború után megvitatathatók e, avagy nem?

Nemcsak a bizalmi missziót kellett lemondni, hanem tovább kell mennünk, mert nem maradhatunk passzív szemlélők.

Mint már említettem, súlyos hibák történtek úgy a háború vitele, mint a külpolitika irányítása terén. Ezt kimondhatom, mert úgy is tudja mindenki és a közvéleményre sokkal előnyösebb hatással van, ha ezeket a kérdéseket nyíltan tárgyaljuk. Hadügyi téren teljes remény van, hogy a hibák sorozata befejeződik.

Nem kétlem, hogy az a dicsőséggel koronázott férfiú, a ki szövetséges országunk fia (Zajos felkiáltások a baloldalon: Eljen Hindenburg!) alkalmas arra, hogy úgy a fronton, mint a front mögött olyan erkölcsi bátást gyakoroljon, a melynek okvetlenül évdős eredménye lesz.

### Andrassy beszéde.

Gróf Andrassy Gyula: Nincs hozzátém-nivalója ahhoz, amit Apponyi Albert elmon-

Intézeti fehéreneműek. Harisnyák, ágyneműek, paplan, matrac. Flanal takarók és teljes felszerelések. Gyermek ruhák és kabátok. Kalapok, sapkák és kötények legolcsóbban beszerezhetők.

## CZILLÉR IMRE

nagyáruházában

dott. Azért nem folytathatja misszióját, mert nem nyújtottak lehetőséget, hogy azt komolyan folytathassa. Nem közölték a bizalmi férfiakkal a szükséges adatokat.

Enek a ténynek természetes következménye az, hogy az ellenzék az ellenőrzést másképp és nagyobb nyilvánosság mellett fogja kifejteni.

Első törekvésünk volt, hogy a parlamenti küzdelmet, tekintet nélkül az óriási ellentétekre, megszüntessük. A miniszterelnök ur akkor történelmi hibát követett el (Ugy van, úgy van! balról): nem használta fel a kedvező alkalmat, hogy azt az egységet, amely a veszedelem pillanatában minden politikai pártot összekapcsol, állandósítsa.

A miniszterelnök urnak akkor gondoskodni kellett volna, hogy a pártok bizalommal is viseltessenek a kormány iránt.

Csak akkor kezdett az ellenzék lelkiismerete konfliktusba kerülni, a mikor azt láttuk, hogy a kormányt bírálai kellett volna, de a nyilvánosság miatt ettől kénytelenek voltak tartózkodni. Nálam ez a lelkiismereti konfliktus elég korán állott elő: az olaszháború kitörésekor.

Nem kívánom ma tüzetesebben fejtegetni olasz politikánkat, azonban mégis meg kell állapítanunk, hogy a mi eljárásunk igen hibás volt.

Azonban ajánlatot készítettünk egy koalíciós miniszterium alakítására, hogy így gyakoroljunk hatást az eseményekre. A miniszterelnök ur nem zárkozott el a megbeszélésünk elől, végül kijelentette, hogy ő ilyen koalíciós miniszteriumba nem egyezik bele.

Most, hogy missziójukat nem teljesíthetik tovább, visszatérnek ehhez az elhatározásukhoz, szükséges, hogy nagyobb nyilvánosság mellett gyakoroltassák az ellenőrzés. (Helyesítés a bal és a szélsőbaloldalon.)

Az elkövetett hibákkal szemben csak egy orvoságunk van és ez az, hogy az ellenzék, amely a nemzet széles rétegait képviseli, teljes ellenőrzést fejtson ki.

A háborúban a diktatúrával is meg lehet barátkozni. Ő sem zárkozódik el egy diktatúrától, amely sikerrel vezetné a nemzetet. De az legyen siker.

Az abszolútizmus ömagában nem biztosítja a sikert. Vitéz katonáink óriási eredményeket értek, de azt, hogy sikeres volt a vezetés, azt talán még sem állíthatja senki.

Ausztria belviszonyairól itt részletesen beszélni nem akarok, csak arra mutatok rá, hogy Ausztriában nőttön nő az elégedetlenség azzal a ténnyel szemben, hogy ez az egyetlen állam, amelynek nincsen parlamentje.

### Ossze kell hívni a delegációt.

Gróf Andrássy Gyula: *Indítványt fogok tenni a delegáció összehívására.*

Törvényes joga a delegációnak az ellenőrzés. Jelenleg a külügyminiszterium a delegációnak lenne felelős. Fontosnak tartom, hogy a népképviselő megismerje a külügyminiszter egyéni képességét. Attól nem félek, hogy a delegációk tárgyalásai tulságo san nyilvánosak. Nem félek attól sem, hogy a delegációk zárt üléseket tartanak.

És a leghevesebben tiltakozom, hogy a külföld, akár a semleges államok, akár a velünk ellenséges viszonyban lévő államok azt követeljenék tőlünk, hogy mi itt idagesekké váljunk.

A leghevesebben tiltakozok az ellen,

miatha minden áron való békét kívánunk. Ugy Magyarországon, mint Ausztriában mindenki el van határozva . . . hogy a tisztességes békéig minden erejét megfeszíti és minden lehető áldozatot meghoz ezért a tisztességes békéért. Azzal végzem az avamat, hogy az ellenzék és az egész nemzet egységesen azt a felfogást valjíja, hogy ezt a harcot teljes erővel végig kell harcolnunk.

### Rakovszky István felszólalása.

Ugyanarra a konklúzióra jut, mint Apponyi Albert és gróf Andrássy Gyula. Mindjárt az első támaszkodáson felvetődött egy kérdés, amelyre a feleletet megtagadták.

Felvilágosítást kértünk egy kérdésben a külügyminisztertől, aki azonban azt mondta, hogy az hivatalos titok.

A következő napon más irányban kértünk felvilágosítást és akkor az illető külügyminiszteri hivatalnok azt mondta, hogy erre nézve utasításokat a külügyminisztertől nem kapott. Nagy különbség van a bánásmód és aköz, amelyben Kroatia hadügyminiszter részéről részeseültek, aki négy kérdés közül háromra kielégítő választ adott.

A külügyminiszter megtagadása következtében lehetetlenné vált, hogy az ellenzék idejében kifejtse aggályait. Mindennek dacára más oldalról információkat, látták a helyzetet, előadták aggályait, ezeket azonban nem honorálták és a következőnyek, amelyeket előre láttak, be is következtek az ország nagy hátrányára. Ilyen körülmények között lehetetlen volt missziójukat folytatni. Lehetetlen volt a külügyminiszter ténykedése folytán.

Nem vitatkozom a miniszterelnök urral, hogy lehet-e Ausztria miatt a delegációt összehívni vagy sem. Egy pillanatra sem kételkedem a lehetőségében és mulhatatlanul szükségesnek tartom, a mikor azt látjuk, hogy végzetes hibákat követtek el, a mi csak úgy történelmi, hogy ott Bécsben nyugodtan ül a külügyminiszter ur abban a tudatban, hogy úgy sem lehet felelőségre vonni.

Mi küzdeni fogunk utolsó emberig és a tisztességes békéig. Ismétlem, hívják össze a delegációkat. A nemzet érdeke kívánja ezt. Bizom a jövőben, de külpolitikáinknak meg kell változni.

### A miniszterelnök válasza.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Fokozott mértékben érzem a felelősséget, hogy kerüljek mindent, a mi bármi tekintetben oiajat önthetne a tüzre abban a kritikus pillanatban, a melyben az ellenzék bizalmi férfiaknak választások kell, hogy a szövetségük szavára hallgassanak-e, vagy a nemzet érdekeire?

A bizalmi férfiak kijelentették, hogy a külügyi kérdések megismerésének azt a módját, a mely az utóbbi hetekben fennállott, nem követhetik tovább. Sajnálattal veszem ezt tudomásul és nem kutatom, hogy mennyiben hatottak erre bizonyos téves felfogások.

Megjegyzem, hogy az a vád, a mely e tekintetben különösen Apponyi Albert felszólalásában nyilvánult, talán bizonyos félreértésekre vezethető vissza. De ez az egész kérdés tárgyalanná vált gróf Andrássy Gyulának ama kijelentése folytán, hogy ő úgy is meg volt győződve, hogy ezen az uton tovább menni nem lehet.

Hogy e tekintetben a bizalmiférfiak fel-

fogása sem lehetett ment bizonyos félreértésektől, arra nézve utalhatok az olasz kérdésre, amelyre gróf Andrássy Gyula is hivatkozott. Ha mi nem követtük volna az alkudozásoknak azt az utolsó fázisában, elismerem, megalázó formáját, akkor bekövetkezett volna az olasz hadüzenet, vagy a gorlicei áttörés előtt, vagy közvetlenül az utána következő napokon.

E kínos utolsó hetekben a végsőkéig elmentünk, hogy heteket, napokat és órákat nyerjünk, hogy kitoljuk az olasz hadüzenetet.

A mai időt még arra sem tartom alkalmasnak, hogy a delegációk albizottságai lehessenek ezeket a kérdéseket megvitatni. A magyar kormány részéről a delegációk összehívásának semmi akadálya nincsen. Nagyon jól tudják a képviselő urak, hogy a delegációk összehívásának az akadálya nem a magyar kormány vonakodása, hanem az osztrák parlamenti élet szünetelése.

A delegációk összehívása felett Magyarország nem dönthet egyedül. A delegációk ellenőrzési feladatát azonban elvégzi a képviselőház.

Még csak az ellen a vád ellen kell tiltakoznom, a melyet meglepetéssel hallottam itt: mintha a mi külpolitikánk nem lenne őszinte. Ennek a legcsekélyebb jelét sem tapasztaltam.

Most azokra az érdekekre való tekintettel, a melyet soha egy pillanatra sem szabad szem elől tévesztetni, lábhoz tett fegyverrel némán hallgatjuk a vádakat. De ki kell jelentenem, hogy minden irányban vállaljuk a felelősséget, vállaljuk eddig is és vállaljuk ezután is. Mi megtartjuk a kötelességünket és nyugodtan mondhatom, hogy szövetséges viszonyban Németországgal nyugodtan nézünk szembe a jövővel.

Gróf Andrássy Gyula egészen röviden csak egy megjegyzésre szorítkozik. A miniszterelnök azt mondta, hogy ő (t. i. Andrássy) azt kifogásolta, hogy az olaszokkal folyt tárgyalások utolsó fázisában bennünket megalázó alkudozásokot folytattak. Ő azt állította, hogy hibás volt az a politika, amely nem tudta a békét biztosítani és ugyanakkor megalázódott.

Gróf Tisza István: Azzal tisztában van mindenki, hogy a békét nem lehetett volna biztosítani.

Rakovszky István csak azt jegyzi meg, hogy a külügyminiszterium őszinteségének példáját maga a miniszterelnök hozta fel akkor, amikor azt mondta, hogy az alkudozásoknak az volt a célja, hogy a hadüzenetet halogassa.

Szünet után következett a jövedelemadó részletes tárgyalása, amelynél először Bródy Ernő szólalt fel.

Mezőssy Béla, Csermák Ernő és Vázsonyi Vilmos hozzájárultak.

Tóth Cs. László határozati javaslatot adott be, hogy a jövedelmi adót is kontingálják.

Azután 2 óráól 4 ig szünet. Délután nagyatádi Szabó felszólalása után megszakították a vitát és áttértek az interpellációkra.

Ráth Endre a Haditerményt ostromozza és bizottságot kér kiküldeni ellenőrzésére. Követeli, hogy a Haditermény felmentetteinek névsorát mutassák be a Háznak.

Tisza szerint Ráth kőszá hírek után beszél. Felszólítja a képviselőket, hogy minden visszaélést jelentsenek, azokat szigorúan fogják megtorolni.

Huszár Károly kéri, hogy a hadiözve-

## Markovits és Weinberger cég őszi újdonságai

megérkeztek

és pedid: Szövetek, selymek, barchetek, flanellek, blousok, pongyolák, kész női és férfi fehérneműek, valamint ernyők. — Különös figyelmet érdemel a nagy választéku női őszifelőltő és köpenyraktár, mely a legszolidabb olcsó árban lesz kiárusítva. Costümruhák saját műhelyünkben közismert jó és divatos kivitelben készülnek. Intézeti gyermekfehérneműek, harisnyák, kötények.

Telefon 11-09

gyek részére nem 6 hónapra, hanem egész évre utalják ki a segítyt.

**Eszterházy** a vadászok löpőpor árának maximalását sürgeti, **Gillányi** miniszter megígéri.

**Eitner** Zsigmond szintén a Haditerményt kritizálja, amely nem a nép megélhetését szolgálja.

**Novák** János szerint a 38. gyalogezred parancsnoksága visszatartja a felmentéseket. A honvédelmi miniszter kijelenti, hogy rendelkezésnek érvényt fog szerezni.

**Holló** Lajos azt kérde, hogy a hadvezetés olyan kudarcra, mint annak idején a szerbiai, most meg az olasz volt, az illetékesek elvették-e büntetésüket. Továbbá tiltakozik az ellen, hogy a 45-50 éveseket a frontra küldjék. Végül kérde, hogy nem látja-e a kormány elérkezettnek az időt, most, mikor diadalmasan haladunk előre, békétárgyalások előkészítésére?

**Tisza** válaszában figyelmezteti, hogy most a békének a hangoztatása nem más, mint az ellenségnek való szolgálat. **Holló** olyan kérdéseket tesz fel, melynek hallatára nem tudja, vajjon nem a félsz? A háborúnak két oka van az angolok kommersziális és az oroszok terjeszkedési törekvése. Ez utóbbi Magyarország szétdarabolására is irányul. Most mikor Magyarország területi egysége ellen is újuló támadások megállapításáról van szó, békéről beszélni nem lehet.

A vezénylet kérdésében változtatásról nincs szó. Jelenleg egységes frontunk van, a vezényletnek is egységesnek kell lenni. Megnyugtatólag hat rá, hogy a vezénylet olyan férfi kezében van, akit a legfényesebb haditettek tesznek híressé, azonban a mi hadvezetőségünket sem szabad lekicsinyelni. **Holló** azt mondja, hogy Prágában magyarok vannak, Magyarországon pedig csehek állomásoznak. Való, hogy cél szerű volt bizonyos okokból egyes cseh pötlötteket magyarokkal kieseríteni. Ezek azonban egyformán mennek a harcterre.

#### Izgalmos jelenet a Házban.

**Windischgrätz** herceg (közbe szól): Nem egészen így áll a dolog!

**Tisza**: De így áll, én jobban tudom.

**Windischgrätz**: Én is tudom a dolgot.

**Tisza**: Bocsságot vitéz kapitány ur, én sokkal többet tudok, mint ön.

A miniszterelnök kijelentésére nagy zaj támadt a házban, a baloldalon. A képviselők a padokat verték és hangosan kiabáltak: Itt képviselők vannak és nem kapitányok.

Az elnök csenget.

Újabb kiabálás: Talán gunyolódik? Szóljon inkább a feloszlatott cseh ezredekéről!

**Tisza** (a nagy zaj után végre szóhoz jut): Nem akartam kétségbe vonni a képviselő ur képviselői erényeit és jogait. Ellenkezőleg elismerem, hogy a harcúterén vitézül viselkedik. Sajnos, hogy féltreértette szavaimat.

Szavait azzal fejezi be, hogy a nemzet iszonyu véráldozataiért Magyarország jövője békés fejlődése és boldogsága lesz a jutalom. Ne jelszavakra utaljunk, hanem először az élők jogát biztosítsuk a jövőre. (Hosszas taps a jobboldalon.)

**Tisza** után **Polónyi** Géza állott fel interpellációra.

**Polónyi** három interpellációt terjesztett elő: 1. Hajlandó-e a miniszterelnök az Olaszországgal szövetséges szerződést egész terjedelmében közölni. 2. a Romániával kötött szerződést ismertetni és 3. **Hindenburg**

főparancsnoki örvendetes kinevezésének okairól felvilágosítást nyújtani?

Éjjel fél 1 órakor **Károlyi** Mihály gróf interpellált a hadvezetés és a kormányzat közötti viszonyról. Konstatálja, hogy a kiegyezés eszét mondott. Delegációt nem lehet egybehívni. Konstatálja, hogy a kormányzat és a hadvezetés között nincs egyezés. A külügyminiszter főhadiszálláson levő képviselőjének a táviratát is megcenzurázzák. Frigyes főherceg az olasz offenzíva megindításakor hadseregparancsot bocsátott ki, amelyben felhívja a katonákat, hogy az ország délnyugati határait is biztosítani kell. Ebből nyilvánvaló a hódítási szándék, amely

ellenkezik a sokat hangoztatott védekezési elvekkel.

**Tisza** válaszában kifejti, hogy a politika nem áll azonos összefüggésben a hadvezetéssel és nem minden dologban a politika dönt. Ilyen volt az olasz offenzíva megindítása is, ebben a hadvezetés döntött. A kérdés sérelmeiről nem nyilatkoznak. Bizik végső győzelmünkben.

**Károlyi** felszólalása után tudomásul vették a választ.

**Apponyi** interpellál ezután az Ausztriával folyó gazdasági tárgyalások tartalma és célja ügyében. Az interpelláció lapunk zártakor, 3 órakor még tart.

## Ujabb sikerünk a Moldovánál.

**Orosz hadszíntér.** Budapest augusztus 23. (Hivatalos.) **Károly** főherceg lovassági tábornok hadseregharcvonalán. Moldovától északra orosz csapatok elfoglalták az oroszoknak egy további gyalogsági állását, amely alkalmával 200 oroszot elfogtunk és 2 gépfegyvert zsákmányoltunk. Zambienél orosz előre töréseket visszavertünk. A Kapul területen álló harc folyik. Tovább északra csekélyebb harci tevékenység és teljesen változatlan helyzet mellett nincsenek nevezetesebb események.

## Tirolban sikerrel járnak vállalkozásaink.

**Olasz hadszíntér.** Budapest, augusztus 23. (Hivatalos.) A tengermelletti arcvonalon az ellenséges tüzérség egyes területrészek ellen időnként élénk tüzelést folytatott. Az olasz repülők nagyobb tevékenységet fejtettek ki. Wachein Feistricknél egy kétfedelű jutott kezünkre. A bennülőket elfogtuk.

Tirolban a Fleimtal arcvonalon egy vállalkozásunk 80 sebesületlen olasz foglyulejtésével és 2 géppuska zsákmányolással végződött.

## Egy repülőnk eredményes légiharca.

**Délkeleti hadszíntér.** Budapest, augusztus 23. (Hivatalos.) Valona területén az ellenség tevékenysége fokozottabb volt. Egy harci repülőgépünk, amelyet **Arrigi** törzsőrmester vezetett, négy **Fahrmann**-féle kétfedelűvel folytatott harcban kettőt lelőtt. Az egyik **Skumbt** torkolat közelében fekszik, a másik a tengerbe zuhant, egy ellenséges torpedó romboló kimentette.

Höfer.

## A németek sikere a Somménál.

Berlin, aug. 23. A nagyfőhadiszállás jelenti:

#### Nyugati hadszíntér.

Thiepval és Posieres között az angolok hasztalanul ismételték meg támadásaikat. Auvillestől északra az éjfélyamán közel harcok voltak.

A Fourreaux erődöt keletré épűgy mint Maurepasnál sikertelenek maradtak az ellenséges kézigránát vállalkozások. A tüzérségek folytonosan nagy tevékenységet fejtettek ki. A Sommétól délre **Estreesnél** megtisztítottunk kisebb árokrészeket, amelyeket a franciák augusztus 21 ike óta még tartottak. Ez alkalommal 3 tiszt és 143 főnyi legénység jutott fogolyként kezűnkre.

A Maastól jobbra a Fleury szakaszon visszantassítottunk ellenséges kézigránát támadásokat. A hegyvidéken reánk nézve kedvező kisebb gyalogsági ütközetek voltak.

## 200 orosz, 2 gépfegyver.

#### Keleti hadszíntér.

A tengeről a Kárpátokig nem történt különösebb esemény. A hegyek közt a Scara Vypeina birtokát kiszélesítettük azzal, hogy rohammal elfoglaltunk újabb ellenséges állásokat, elfogtunk 200 oroszot (ezek közt egy zászlóalj törzsöt zsákmányoltunk 2 géppuskát és visszavertük az ellentámadásokat).

A Sarny-Ceramos mindkét oldalán az orosz visszafoglalási kísérleteknek semmi eredménye nem volt.

## Kedvezően haladunk előre a Balkánon.

#### Balkáni hadszíntér.

Az Ostrova tótól nyugatra fekvő magaslati vidéknek megtisztítása kedvezően haladt előre. A Voglena területén ismételt szerb előretöréseket visszantassítottunk. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Legujabb berendezésű **kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógár.** Vállal minden e szakmábavágó munkát elsőrendű kivitelben. Gyors munka pontos kiszolgálás.

**Postai megbízások soron kívül eszközöltetnek!**

Gyári telefonszám 34.

Felvételi üzlet: 14-69.

Szives megbízást kér:

**HALTENBERGER VILMOS**

# Minden iparág keresett a háboruban.

## A katonaság 40-46 millió K-t. fizetett ki.

A III. osztályú kereseti adó és az általános jövedelmi pótladó kivetéséhez szükséges adatok napirendre hozták azokat a jövedelmi forrásokat, amelyek tisztán a háborus konjunkturából erednek s a hadi intézmények valamelyikével vannak összefüggésben. Ezeket a jövedelmeket maguk a szállítók sem titkolják, mert hiszen az rendszeres, korrekt kereskedelmi és ipari szállítások eredményei, de a katonai szervezetek is nyilvántartják azt, hogy kinek mit fizettek ki s a kifizetéseket azok a hatóságok megtekinthették, amelyek e cimen származó jövedelmek után érdeklődnek.

Ez adatokból, amelyek hozzávetőleg is megállapíthatók, látható a jövedelmek háborus fluktuációja s megnövekedése. A szociálpolitikus rögtön új adókra gondol s a fix fizetésű társadalmi osztályok további adózásának mentesítése öltik eszébe, pedig világos, hogy nem fenékiig tejjel a katonai intézetek számára való szállítás, mert kiadás is jár vele, rizikó is s volt olyan szállító, aki a nagy bevételek dacára tönkrement. Alapul szolgálhat azonban tervezetéseknél az a körülmény, hogy a háborus (2 évi) szállítási kifizetések az összes katonai intézményeknél elérik a 40-46 millió koronát.

Egy pár adat megvilágítja, minő mértéket öltött a kereseti forgalom egy-egy esetben, vagy egy-egy év alatt. Szabó és Kovács mosóintézet 60.000, Benedek Dávid sertéskereskedő 107.000, Plesz Áron mészáros 320.000, Freund Testvérek gabonakereskedők 90.000, Bognár és Szántó cég 300.000, Kemény Testvérek (Nagyszalonta) 317.000, Corchus B. és Társa az ugrai halastóból

szállított halakért 45.000, Oláh Ferenc mészáros 270.000, M skovits Izidor (Presburger A. bizományosa) 100.000, Hönig Mór kantinosa 110.000 (egy vevőtől: itt zsákszámba állított egy időben az aprópénz, nem volt ideje megolvasni), Lukács Lajos tojiskereskedő 46.000, Kischner Mór szállítási üzlete 70.000, Kepes Samu ügynök 60.000, Schwartz Mór 30.000, Klein László 24.000, Spitzer Sámuel és Társa 285.000, Silbermann József 103.000 (fehérművekért), Felföldi Károly eszter 130.000, Molnár János eszmadia 76.000, a Hungária cipőgyár 260.000, Moskovits Mór és Fia cég Romániába átvitt és csotsavai, értéke nagy, Perlesz József gabonakereskedő 677.000, Wechsler A. és Társa fűszerért 420.000, Schönfeld Lajos cég zabért 880.000, itj. Ullmann Izidor 226.000, Kurländer és Ullmann cég 1.600.000, Strasser Aladár 1.200.000, Popovits Athanáz 640.000, Weinberger Lajos 1.500.000, Moskovits A. és Fiai 680.000, Weinberger és Goldberger tejért 30.000, Badar Béni szijgyártó 20.000 korona. Jól kerestek a nagyváradi kis és nagy szabóiparosok, akik 1.500.000, s a Szabóiparosok Egyesülete, amely 1.300.000 koronát vett be szállítás eimen.

Hangsúlyozzuk, miadezen tételek csak kifizetések, amelyekkel szemben nagy kiadási tételek állanak a cégek számadásiban. Azonban örvendésnek látjuk, hogy a háboru kereseti alkalmak tekintetében a mi kereskedelmünket és iparunkat sem hagyta érintetlenül s bevételek tekintetében izeltől szolgálhatunk a becslési adatok, amelyek gazdasági életünk erősödését fogják előmozdítani s hadi áldozatkészségünk kiemertethetetlen forrásai lesznek mindenbe.

## Leánygimnázium Nagyváradon.

Szinte hallom, hogy dobban örömben egyik másik leányos apának-anyának szive e cím olvasásakor. „Hát csakugyan lesz leánygimnázium? Mikor? Hol? Miként? Melyik osztály nyílik?” Tódulnak a kérdések egymásután.

Most igazán itt lenne ideje, hogy haladó városunkban ezen leányközépiskolát életre hívják. Ha nem akarja a tulzufolt tanítónői vagy óvónői pályára készíteni, sem a kereskedelmi pályára: akkor igazán nem tudja a polgári iskolát végzett kis leány szülője, hogyan művelje őt tovább.

Háboru előtt már aktív kérdés volt egy városi felsőbb leányiskola létesítése, de a háboruban halogatnak a muzsák, hát nem is nevelünk muzsaplántákat luxus felsőbb leányiskolában s megelégszünk vele, hogy leányaink 14 éves korukig a gyakorlati irányu polg. iskolában fejessék be tanulmányaikat. Pedig nekik is, jövőendő családjainak is jó volna még néhány lépés a Parnassus felé s ha most meg volna a felsőbb leányiskolánk, könnyű volna azt a vallás-

és közoktatásügyi miniszter új rendelete értelmében átalakítani leánygimnáziummá, amivel a tövist elhárítanánk a magasabb műveltség felé, az egyetemi tanulmányok felé törekvő leánykák utjából.

Azt mondhatják, hogy hiszen járnak nálunk a kis leányok gimnáziumba. És ez igaz is. A miniszter múlt évben már megengedte, hogy a leányok bejárjanak tanulni a helybeli főgimnáziumba. De valahogyan olyan számalomra méltók azok a gyöngye 10 éves leánykák ott az erősebb, pajkosabb erőszakosabb természetű fiutársaik között.

Hiába! nálunk még csak 1-2 elemi iskolában van kosdukáció és nem maradáság, a meggyőződés, hogy a jövőendő családok, a jövőendő társadalom érdekéből biztosítanunk kell a tulnyomó női nevelői befolyást leányaink 14-15 éves koráig.

A 10 éves kis leánygyermek nagyon könnyen, szinte öntudatlanul átveszi a fiús szokásokat s még gazdasági érdekeink is azt tanácsolják, hogy a nőiesség és házi erények ezen első fejlődési fokán ne zavarjuk a leányka egyéni alakulását.

De nemcsak ezért várják itt Nagyváradon sóvárogva leányos szülők egy leánygimnázium születését. Soha lázasabban nem

igyekeztek iskoláztatni a leányokat, mint most a háborus időben, mikor a női munkkerő a rettentő embervesztés következtében, nagyobb tért nyert; mikor a sorscsapások, a megnehezült életviszonyok mellett jobban kell biztosítani a leányok jövőjét. Ezért volna nagy öröm városunkra, ha valamelyik iskolafentartó hamarosan így kezdené hirdetését a lapokban: „Leánygimnázium Nagyváradon.”

Özv. dr. Személy Kálmánné.

## Csaponyi Ignác tb. kanonok, zilahi plebános aranymiséje.

A szatmári jezsuita rendház kápolnájában imádkozik ma az egyházmegye egyik jeles papja, a szelíd, alázatos lelki zilahi plebános. Áldozópapságának ötvenedik évfordulóján a világtól való elvonultság mélység s esendjében ad hálát a esendben munkálkodó lelkipásztor a legjobb pásztor-nak az Ur Jezusnak azért a sok kegyelemért, amellyel őt egy hosszú élet nehéz küzdelmeiben, fáradságos működésében elhalmozta.

A papi szívnak az első szent mise azokat a boldog érzéseket szolgáltatja, amelyekkel Krisztus Urunk megjutalmazta három apostolát, a Tábor hegyen való szinalváltozása alkalmával.

Az első szent mise a papi szív lelki világa elé, amely átérzi a maga teljes sulyában az örökkévalóságra kiható lépését, valahogyan azt a megdicsőült, természetfeletti szépségében tündöklő Krisztust állítja.

Azért mondotta Belopotoczky püspök e sorok írójának az első szentmiséje után: „Tisztelendő ur azt kívánom öntől, hogy minden szent miséjét olyan elmélyedő áhitattal, olyan ezerező, Krisztus után rajongó odaadással mondja, mint a legelőt!”

Az első szent misének ezt az öröktavasias, simogató hangulatát, ez elfelejthetetlen benyomásait, a megdicsőült, színében elváltozott Krisztust lelkileg meglátó, megsejtő, emez ászellemültséget csodáltam mindig, valahányszor a zilahi hívek pásztorát az Ur oltára előtt láttam. S most e Krisztus szive szerinti pap első szent miséjének ötvenedik évfordulóján mily áhitattal, reszkető örömmel veheti kezébe az aranyos leányétkán pihenő áldozatot s mily tuláradó boldogsággal mondhatja: „Fogadd Szent Atyám, mindenható örök Isten e szeplőtlen áldozatot.”

Csaponyi Ignác 1841 jun. 13 án Mecenzében (Abauj Tornamegyec) született, iskoláit Nagyváradon végezte jeles eredménnyel. Különösen a theológián nagyra becsülték tanárai a komoly, kitűnő tehetségű és szorgalmu kispapot. Pappá szentelték 1866 augusztus 24 én s 1881 ig mint káplán működött; legtöbb ideig volt Gyulán mint német káplán. Majd Köröstarjánát s azután Sarkadot adminisztrálta s ez utóbbi helyen hívei, noha kevés ideig lehetett csak közöttük, végtelenül fájlalták, amikor megyepüspöke 1882 ben Zilahra, Szilágymegye székhelyére mint rátermett, erőkezű egyéniséget plebánosnak kinevezte. Tudása, igazi hazafias érzése, tiszteletet parancsoló papi fellépése, kedves modora csakhamar megszerelte számára nemcsak a város, hanem az egész megye tiszteletét és szeretetét. Harmincegy évi zilahi plebánoskodása alatt ezades, minden külső zajt kerülő, de bensőséges, átalakító munkásság jellemzi őt s ezt a munkát elismerte Szarvasi püspök, aki tb. kanonokká nevezte ki 1906 ban őt, aki időközben a szilágysomlyói esperesi kerület esperese lett. Sohasem szerette a zajos szereplést, de mikor az egyház ügyeiről, a közérdekről és az igazságról volt szó, akkor mindig rendületlen szilárdságu, az igaz ügyet bátran védő papot

láttak benne a szószéken, a városházán és a vármegyei gyűléseken egyaránt.

Csak félve írom ide, mert tiszteltem, akarát, hogy jótéteményeit mindig titokban gyakorolta, s kívánta, hogy titokban maradjanak. Sokan áldják szívének jóságát, amely oly nagy, hogy inkább önmagától vonja meg, csak hogy másoknak adhassa oda, amire szüksége van, csak hogy egyháza szegényeinek, fontos égető szükségletének, iskola ügyeinek céljaira minél többet adhasson.

Mikor egyháznak s hazájának érdekeiről van szó, feláldozza kényelmét, s mindent. Mint kedves epizód írom ide, amely sok lelket lelkesített és megalapította a követezőt. A nyár folyamán Zilahra áthelyezték a 32. gyalogezredet s magán házaknál szállásolták el őket, ami elsinte nehezen ment, mert sokan sajnálták feláldozni kényelmüket; a jó lelkű plébános azonban a legnagyobb lelkesedéssel fogadta a katonákat s felszánlott mindent, amire szükségük van. Egyebek közt szép tágas, rendez udvarára helyezték az ezred szabad konyháját, ahol az ezrednek főztek s így a plébánia esendjét s kora hajnaltól a késő éjszakáig a lehető legnagyobb mozgalmasság váltotta fel. S mikor sokan a város előkelőségei közül sajnálkozás és részvét hangján mondták, hogyan tudja megtűrni és elszenvadni ezt az óriási, idegölő lármát s miért fogadta be őket udvarába, valóban ideális lelkesedéssel, ifjú hűvel válaszolta:

„Örülök, hogy udvaromom egész nap láthatom azokat, akik minket védenek drága életük árán a karterében s mindig jobban szeretem én az udvaromban látni hazám büszkeségét, s magyar katonákat mint a durva muszkákat.”

Kedvesen jellemzi az ő fiúom lelkét a természet szépségének gyöngéd szeretete. Noha már 75 évre tekinthet vissza, mégis gyermekked szeretettel hoaszta időn keresztül el tud gyönyörködni egy egy virágszámban, egy egy virágban, egy egy rózsabimbóban; meg is akad minden látogató szeme gyönyörű, saját maga gondozta virágos kertjén. Hazánk nagy természetismerő és szerető kitűnő tollú írója, Bársony István, munkáiban többször megemlékezik az ő legkedvesebb barátjáról, a természet szépségeinek nagy élvezőjéről: Csaponyi Ignácól.

Adja Isten, hogy lelke mindig ilyen virágos legyen, telve az Isten szeretetével, megnyugvással s az örök szépségek jövőjébe örökös élvezetének reményével. —a.

## A vármegye hadiárvai.

Biharvármegye árvaszéke a hadiárvaik biztosítása érdekében egyre nagyobb és nagyobb arányú munkálkodást fejt ki. A legnagyobb eszében dolgozik az egész hatalmas testület és az egész vármegyében minden községet külön külön dolgoz fel. Ma nincs a vármegyének egyetlen községe, ahol ne volna egy két hadiárva. Ezeknek a szerencsétlen gyermekeknek a jövőjét biztosítani ma már minden ember elsőrendű kötelességének ismeri.

A vármegyei árvaszék agitálása folytán nemesak a szívek, de a pénztárcák is megnyílnak és mondhatni kelégitő eredményel gyűl az az alap, amely hivatva lesz a hadiárvaik jövőjét biztosítani. Különösen szép eredményekkel dicsekedhetik az árvaszék a hadiárvaik biztosítása terén. Lassanként nem lesz a vármegyének egyetlen hadiárva, akit valami jószívű tehetősebb egyén ne biztosítsa. Természetesen a biztosítás a szegényebb árvaikat érdekli.

A vagyonosabb árvaikat csak annyiban

érinti az árvaszék munkája, hogy a hűsihalált halt vagyona felett az árvaszék veszi át a rendelkezést és gondoskodik róla, hogy a vagyon el ne kallódjék, ami szintén igen megnyugtató tudat mindenkire nézve. Az árvaszék munkálkodásának most van a dandárja. Most vannak ugyanis a hivatalviszágálatok és ezt az alkalmat használja fel az árvaszéki elnök arra, hogy a lakosság figyelmét felhívja a hadiárvaikra és ne engedje feledésbe menni a rendkívül nagy jelentőségű dolgot.

A hadiárvaik védelmében kevés törvényhatóság fejt ki oly lelkes agitációt mint Biharvármegye. Az eddig elért eredményekről számszerű statisztikát most még nem időszerű közölni, azonban konstatalhatjuk, hogy a szép eredmény buzdításul szolgálhat mindenkinek arra, hogy a hadiárvaik kérdése mindig aktualis és annak felkarolása emi-nens nemzeti érdek.

## Községi közigazgatási tanfolyam.

A községi közigazgatási tanfolyamokra nézve a háboru következtében szükségessé vált könnyítések tárgyában a polgármester a következő hirdetményt adta ki:

Tudomására hozom a város közönségének, hogy a magyar kir. belügyminiszter ur folyó évi július hó 29 én kelt 119000—1916 B. M. sz. rendeletével a fenti tárgyban a következőket rendelte el:

A községi közigazgatási tanfolyamokra kivételesen felvethetők azok a feddhetetlen előéletű és az állam nyelvét beszéző magyar állampolgárok is:

a) akik a háboruban rokkantá váltak ugyan, de aljegyzői (segédjegyzői) állás betöltésére egyébként testileg és szellemileg képesek, valamint akik a háboruban legalább egy éven át katonai szolgálatot teljesítettek, ha a főgimnázium vagy főreáliskola nyolc osztályát vagy ezen középiskolákkal egyenrangú s a 29.140—1916 B. M. sz. rendeletben megjelölt valamelyik más középfokú iskolát vagy katonai tanintézetet sikeresen elvégezték, még az esetben is, ha községi jegyzői irodai gyakorlatuk nincs;

b) akik a háboruban rokkantokká váltak ugyan, de a jegyzői állás betöltésére egyébként testileg és szellemileg képesek, valamint akik a háboruban legalább egy éven át katonai szolgálatot teljesítettek, ha a főgimnázium vagy főreáliskola, vagy polgári iskola hat osztályát vagy a fentebb idézett belügyminiszteri rendeletben felsorolt felső kereskedelmi iskolák valamelyikének két osztályát sikeresen elvégezték és valamely községi (nagyközségi vagy körjegyzői vagy rendezett tanácsú városi jegyzői) irodában segédként legalább egy évig alkalmazásban állottak;

c) akik a főgimnázium vagy főreáliskola vagy polgári iskola hat osztályát, vagy a fentebb idézett belügyminiszteri rendeletben felsorolt kereskedelmi iskolák valamelyikének két osztályát sikeresen elvégezték és valamely községi jegyzői (nagyközségi körjegyzői vagy rendezett tanácsú városi jegyzői) irodában legalább két évig segédként alkalmazásban állottak és a jegyzői tennivalók körében kiváló gyakorlati jártasságot szereztek.

2 §. Az 1. §. a) vagy b) pontja alapján felvett tanfolyamhallgató önálló jegyzővé csak akkor választható meg, ha a sikeresen kiállított vizsga letételét igazoló bizonyítványt kézhez kapta, ez a bizonyítvány pedig csak akkor adható ki részére, ha igazolja, hogy a vizsga sikeres letétele

után legalább egy éven át községi (nagyközségi, körjegyzői vagy r. t. városi jegyzői) irodában segédként alkalmazva volt. Az igazolásra vonatkozóan a községi közigazgatási tanfolyamokról és a községi közigazgatási vizsgáról szóló 120.000/1913. B. M. sz. szabályrendelet 38 §-ában foglaltak az irányadók.

3. §. A tanfolyamokra az ebben a rendeletben megállapított minősítés alapján való felvétele a belügyminiszter hatáskörébe tartozik.

A felvételekre irányuló kérelem felszerelt folyamódványokat 1916. évi augusztus hó 20-áig a lakhely szerint illetékes főispánnál (főpolgármesternél) személyesen kell benyújtani.

A folyamódványhoz csatolandó:

1. az iskolai képzettséget igazoló iskolai bizonyítvány;

2. Az 1. §. b. és c. pontja alapján folyamódók részéről a községi alkalmaztatás idejének és a gyakorlati jártasságnak igazolására szolgáló az illető községi vagy körjegyzőnek vagy rendezett tanácsú városi jegyzőnek a főszolgabíró, illetőleg polgármester által látamozott bizonyítványa.

3. az 1. §. a. és b. pontja alapján folyamódók részéről a rokkantságot igazoló katonai okmány, valamint hatósági orvosi bizonyítvány a folyamódó jelenlegi egészségi állapotáról különös megjelölésével a rokkantság nemének és mértékének.

4. §. Az e rendelet alapján felvett hallgatókra egyebekben a 120.000—1913. B. M. sz. szabályrendelet rendelkezései érvényesek és a tanfolyamhallgatók számára létesített internátusokban állami alapítványi helyekre a 68.301—1916 B. M. sz. a. kiadott pályázati hirdetmény alapján ők is pályázhatnak.

Nagyvárad, 1916. évi augusztus hó 14.

Rimler Károly s. k.  
polgármester.

## A berettyóújfalui képviselő választói között.

**Dr Szilágyi Lajos**  
**Berekböszörményben.**

Dr Szilágyi Lajos, a berettyóújfalui választókerület új országgyűlési képviselője megválasztása előtt tudvalevőleg csak a kerület székhelyén: Berettyóújfaluban tartotta meg programbeszédét s a többi községekben lakó választóinak meglátogatását későbbre halasztotta.

A népszerű képviselő most váltja be ígérteit s a választókerület községeinek meglátogatását megkezdte.

Tegnap Berekböszörménybe ment, ahol a község lakosai nagy ovációval, lelkesedéssel fogadták szeretett képviselőjüket. A község apraja-nagyja ünnepi öltözetben, banderiummal, lobogókkal fogadta. Valóságos ünnepe volt a községnek a népszerű képviselő megjelenése választói között.

A lelkes fogadtatás után a választók a község házára gyűltek össze, ahol dr Szilágyi Lajos képviselő nagyobb beszédet intézett a választókhoz. Beszédében vázolta a mostani politikai viszonyokat; feglalkozott a háborúval s rámutatott azokra a teendőkre, amelyek a háboru folytán előállott rendkívüli viszonyok folytán a törvényhozásra hárulnak, különösen közgazdasági téren. Kifejtette, hogy a kormány első kötelességének tartja, hogy a háboru által ütött sebeket célirányos intézkedésekkel orvosolja. Lelkesen

emelte ki a magyarság önfeláldozását a harc tereken.

A szép és hazafias eszmékben gazdag beszéd óriási lelkesedést keltett a nagyszámú összesereglett közönség körében.

A beszéd után a képviselőt körülvették a község előkelőbb polgárai, akikkel hosszabbban elbeszélgetett.

Az ünnepség után dr. Szilágyi Lajos képviselőt bandériummal és hosszú kocsisorral elkísérték a Ladányi féle birtokra.

**A fürdővasut mizériái.**

Ily című cikkünknek az utánfizetésekre vonatkozó részére a következő sorok közlésére kértünk fel:

5-6 utas egy utánfizetési bárcán lesz elszámolva, ami természetesen csak egy utasnak lesz kézbesítve, így a többi azt hiszi, hogy a többiek beszédett illetéket a kalauz teszi zsebre, holott megmondja a kalauz, hogy a jegy itt és itt, ennyiről, mely közérdek is tartozik, itt és itt van.

Van azonban egy másik eset. Pl. a vizsgálatot Rontón fejezi be, akkor megy a vonatvezetőhöz és jelenti, ennyi és ennyi jegyre van szükség, mire a kiállítás megtörténik, akkor már a fürdőben vagyunk és senki sem törődik a jeggyel, amit mi kalauzok az állomásokon átadunk az arra rendelt közegnek, így aztán jön az a gyanu, hogy a beszédett illetéket a kalauzok teszik zsebre, holott erről az utánfizetési tömb-felapja bizonyosságot tud tenni és bármely kötesetben a forgalmi főnökség vizsgálata kikereshető.

Többször olvastam már a kalauz gorobáskodásáról és egyetlen egyszer sem arról, hogy az utazó közönség a kalauz tisztességes figyelmeztetését kövesse. A vonatról fel- és leugrás, menetközben lépcsőn, ütközéskön való tartózkodás mind szigorúan tilos és meg nem engedhető, életveszélyes dolog, ha valaki a figyelmeztetéssel nem törődik, magára vessen a következményekért. Persze mindezekért csak a kalauz a goromba. Tessék csak jól megfigyelni az utazó közönséget és azután ítélni.

Tisztelettel  
Lovász István,  
kalauz.

Készségesen helyt adtunk e soroknak s aláírjuk azt is, hogy bizony a közönség felelőssége is sokszor ad okot jogos panaszokra. Az utánfizetési bárcák dolgában adott felvilágosításnak éppen örvendünk. Azonban ez is csak megerősít bennünket annak további sürgetésében, hogy a vasuti jegypénztáraknál tapasztalt türethetetlen tolongásnak valahára véget kell vetni és lehetővé kell tenni, hogy a városban is több helyen lehessen fürdővasuti jegyeket váltani. Ezzel az utánfizetési bárcákkal való mindenféle elszámolás elesik. Sürgetjük továbbá a fürdővasutakhoz több kocsis csatolását is.

**\* A kávépiszról** közvetlen tudósítás Aszódi Mihály Kossuth-utcai főüzletéből Saspalota: Maximált árak kávékban, kész kiváló finom konzervkávé erős finom zamatú, kórházaknak, intézeteknek, gazdaságba és privátházaknak kilója 5 korona 40 fillér. legelsőrendű finom pörkölt kávé kilója 14 korona 40 fillér, kapható régi finom frankopótkávé, füge kávé, malátakávé és fehérekor méz, esokoládé, cukorka, konyak, tea, rum, szalámi, lipótúró, szardínia, édespaprika, málnaszörp és esemegék nagyban és kicsinyben kizárólag Aszódinál kapható: Vigyázat csokoládékirály fiókom Rákóczi-ut.

**Hivatalos jelentés a „Deutschland“ megérkezéséről.**

Budapest, augusztus 23. (Saját tudósítónktól.) Berlinből a Deutsche Ocean Rederei Gesellschaft jelenti: A németek első kereskedelmi tengeralattjáró hajója ma délután a Weser torkolata előtt horgonyt vetett. A bajon minden rendben van.

Budapest, augusztus 23. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Lohmann Alfréd, a Norddeutsche Lloyd vezérigazgatója meghívta a nagy lapok képviselőit, hogy a Deutschlandról, amely ma megérkezik, bővebb felvilágosítást nyújtson.

**A görögök lelkesednek a bolgár előnyomulásért.**

Szófia, augusztus 23. Megbízható athéni jelentésekből arról értesülünk, hogy a bolgár csapatok előnyomulása és a görög területek stratégiai esélből történt megszállása Görögországban egyáltalában nem keltett rossz hatást. Ellenkezően: a görög nép meg van elégedve a bolgárok előnyomulásával, sőt lelkesedik érte, mert az entente terrorja már elviselhetetlen volt.

**A szaloniki antant seregek menekülésre készen.**

Budapest, augusztus 23. (Saját tudósítónktól.) Szófiából jelentik: Hír szerint a szaloniki öbölben minden elkészült arra, hogy az antant seregek bármely pillanatban hajóra szálljanak. Sarrail parancsára az összes hadi és kór-

ház hajók 5 nap óta teljes gőz alatt állanak a kikötőben.

**Megsérült német hajó.**

Budapest, augusztus 22. (Saját tudósítónktól.) Az angol admirális jelenti: 19 (n reggel az Északi-tengeren az E. 23. angol buvárhajónak sikerült torpedótűzzel egy Massau-osztályhoz tartozó német esatahajót eltalálni. A hadihajó minden valószínűség szerint elsüllyedt.

A Wolff ügynökség ezzel szemben megjegyzi, hogy az angol admirális jelentése mindenben megfelel a valóságnak, annak kivételével, hogy az illető hajó nem a Massau-osztályhoz tartozik, hanem a „Westfalen“ nevű hajóról van szó. A hajót az első torpedó eltalálta ugyan, de oly könnyen, hogy a hajó azután is megtartotta uszóképességét és egyensúlyát. A második lövés nem találta el. A „Westfalen“ rövidesen használható lesz.

**..HIREK..**

**\* Vége a kánikulának.** Ma, szent Bertalan napján véget ér az idei kánikula. Ez még nem jelenti azt, hogy ezután már nem lesz és nem lehet meleg idő, de bizony már nemsokára csak beköszönt az ősz.

**\* Közigazgatási tisztviselők továbbképzése.** A Jogtudományi Közlöny arról ír, hogy a közigazgatási tisztviselők hatásköre kibővül s tevékenységi körük kiszélesül. Szükséges tehát gondoskodni arról, hogy a tisztviselők továbbképzésének kérdését mielőbb megoldjuk. A Felsőbbonklatási Bizottság e részben tervezetet dolgozott ki s ebből látható, hogy a háboru utáni közigazgatásra kellő módon előkészül a magyar kormányzat.

**\* Sebessült és beteg tisztok jelentkezése.** Mindazon tisztok (havidijasok) és tiszt (havidijas) jelöltek, akik a harc térről visszatérve, betegségük miatt, vagy mint lábadozók magán ápolásban vagy magán kórházban a város vagy megye területén szabadságon vannak, vagy valamelyik póttésnél vagy az állomáson könnyebb szolgálatot teljesítenek, kötelesek aug. hó 30-án d. e. 11 órakor nálam: (Őr-utca 5. szám alatt) személyesen jelentkezni. Amennyiben valakit betegsége a személyes megjelenésben gátolna, ezen körülményt katonai orvosi bizonyítvánnyal, ha pedig ilyen orvos nem áll rendelkezésre, hatóságilag látámozott polgári orvosi bizonyítvánnyal tartozik igazolni. Balihar ezredes, állomásparancsnok.

**\* Liebknecht a haditörvényszék előtt.** Berlinből jelentik: Liebknecht Károly képviselő hezaárulási bünperének főtárgyalását a haditörvényszék megkezdette. A védő kérelmére a főtárgyalás zárt lesz, az ítéletet ellenben nyilvános ülésen fogják kihirdetni. Később 6jjel jelentik, hogy Liebknechtet a haditörvényszék 4 évi és 1 hónapi fegyházra ítélte, valamint a hadsereg kötelékéből való elbocsátásra és 6 évi hivatalvesztésre.

**\* Kitüntetett tisztok.** A király Athanazkovits János, Jurkovics Károly főhadnagyokat, Kelovics Iván hadnagyot, mindhárom a 70. gy. e. ben és László Vince 101. gy. e.-beli halálcsan szerencsétlenül járt századost a katonai érdemkereszt III. osztályával, Preszl István 70. ag.-e.-beli tart. hadnagyot legfelsőbb dicséret elismerésével, Gazdag Géza 4. h. gy. e. bel. tart. hadnagyot a bronz vitézségi éremmel tüntette ki.

**\* Straszszerné dolgozik.** Hét évi fegyházat kapott a nagyvársdi kórházi szállítókából Straszszerné Aladárné s míg a királyi Kuria dönt az ő parében, a királyi ügyészség fogházában várja be a percet, mely rabbá teszi vagy megszabadítja. Thury Endre dr. vezető királyi ügyésztől munkát kért a fogház unalmának elűzésére, s a királyi ügyész a sajtóirodában alkalmazta őt másolásra, ahol napok óta dolgozik szorgalmasan, a kitűnő sajtóirodavezető Zimányi Istvánné utasítása szerint. Fel sem tűnik az a sötétkék ruhás, telt, egészséges aranyszínű asszony azoknak, akiknek ott hivatalos dolguk akad.

**Egymásra toltak a tárgyalások.** A nagyvárad királyi törvényszék most három nagy hadseregszállítási pert tárgyal, amelyek összetörődve, az ítéltre való megérést hátráltatják. Ugy látszott, hogy Kurländer Jenő bűnügye ma befejeződik ítélettel, azonban az Ullmann Rzsó keresztezte ezt a számítást s az, hogy Weinberger Lajos ügyében szakértői ellentétek mutatkoztak, amelyeket helyszíni szemlével és próbaérletessel igyekeztek kiigyezelíteni. Így aztán kiderült, hogy egy ügyész két ügyben nem képes a vádat képviselni s most Thury Endre dr., Medvigy István és Farkas István dr. igyekeznek azon, hogy a vádat kellő módon lássák el. Szombatra várták a Weinberger és Ullmann-ügyben az ítéletet, de erről most már szó sem lehet. Még elnapolások sem segítenek a helyzeten. Nincs elég bíró sem s így, ha Ullmann Sándor ügyének hétfőn megkezdik tárgyalását a törvényszék, akkor az összes gyorsított ügyek csak lassan jutnak ítélet elé a törvényszék a nevezetes korzakában.

**A tulirásos postacsomagok.** Megirtuk, hogy hadiasszonyok csomagot küldtek a harctérre s ráírták: Isten büntet a tolvajt. Ezért a csomagot visszaküldte a posta s megbírságot. Felszólalásunk eredményeként Siket Traján posta- és táviró-főigazgató Held Pálné ügyében a bíróságot elegette s az eljárást megszüntette. Erről a rendőrséget átírásban értesítette. Minden hasonló esetben is kérjük a posta és táviróigazgatóság jóindulatát. Ezenivel tartozunk a katonáknak.

**Védkezés a kolera ellen.** A belügyminiszter a kolera ellenes védkezésről körrendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz. Megjegyzni a miniszter, hogy az ázsiai kolera Magyarországon a közelmúltban csupán néhány esetben mutatkozott ugyan, de számolai kell a behurcolás lehetőségével és ez okból már most meg kell tenni minden szükséges intézkedést. Különösen hangsúlyozta a miniszter, hogy a köztisztaság fontartása érdekében a hatóságok minden tevényt meg, a szükséges figyelmeztető nyomatványokat terjeszék a nép között, legyenek figyelmekkel az öszi rovarok irtására, mert a legtöbb fertőző betegségnak ezek a szétterelői.

**A hadapródiakolai tanárok adománya.** A hadapródiakola tanári kara még a háta idáján 77 korona 04 fillért gyűjtött össze. Hogy milyen célra akarták a tanárok ezt az összeget fordítani, az nem tartozik a nyilvánosságra, tény az, hogy a kérdéses összeg ma nem fordítható eredeti céljára. Tegnapi az iskola parancsnoksága a pözt Fráter Barnabás alispánnak küldte meg azzal a kéressel, hogy azt valamilyen háborus célra fordítsa a vármegye.

**Katonaorvosi kinevezések.** A király a 70. gy. e. bali Jelezsits Dániel, Székely Imre, Dautsch Frigyes segédorvosokat főorvosokká, a 37. gy. e. bali Balla Izidor segédorvoshelyettes segédorvosává nevezte ki.

**Kik árúsítják 4 fillérért a gyufát?** Szerkesztőségünkbe eddig a következők küldtek értesítést arról, hogy 4 fillérért árúsítják a gyufát: Hanslián Edéné dohánytözséje Szent János utca, Torszin Elek dohánytözséje Uri utca, özv. Goldstein László dohánytözséje Rákóczi ut és Gerliczy utca sarok, Blaha Istvánné fűszerkereskedése Rákóczi ut Stern palota, özv. Leokutza Józsefné fűszerkereskedése Uri utca 20.

**Meghalt az egyik bezneyi vereskedő.** Tegnapi megirtuk, hogy a bihar-megyei közpórházba beszállították a két bezneyi vereskedőt, Muszka Pávél és Domokos Tógyert. Muszka Pávél, akit gyomron szurt Gyermán Mitru, tegnap belehalt sérülésébe.

**Kedvezmény a Kath. Népszövetség tagjainak a Páspókfürdőben.** A Katholikus Népszövetség tagjai részére a Páspók fürdő előzékeny bérletje kedvezményes jegyeket biztosított, a mely szerint népszövetségi tagok I. o. kádfürdőre 1 korona 60 fillér helyett 1 korona 20 fillérért, tükörfürdőre 1 korona 20 fillér helyett 1 koronáért válthatnak jegyet. Ezek a kedvezményes jegyek a Népszövetségi Otthon gondnokánál válthatók mindennap délelőtt 9—12 ig, délután 3—6 ig.

**Betörés a Szent László-téren.** Zucker József Szent László téri pálinkakimérésében már a múlt hét végén is megpróbálkoztak ismeretlen jóakarók, hogy az üzletben levő pénzkészletet megdézsmálják. A tettes valószínűleg a szomszédos kávéházban keresztkörmönve, egy olosófajta ólarsónt késsel nokiosott az üzlethelyiség kapujára nyíló ajtajának és azzal tágas rést akart körülmetszeni, hogy a támadt nyíláson a helyiségbe behatolhasson. Akkor a tettes megriaszották. Egyéb nyom az ócska bioskánál nem maradt hátra. Tegnapi éjjel újra megpróbálkozott a betöréssel az illető, most már több szerencsével. Az ajtót álkulesossal kinyitotta és egyenesen a kis kézi kasszárok esett, amiben azonban csak nagyon kevés aprópénzt talált, a nagypénzeket minden este elszokta vinni Zucker az üzletből. A betörő képtelen volt az italokra fanyalodni és a legfinomabb konyakból hat üveget a hóna alá csapva eltávozott azon az uton, ahol jött. A rendőrség most keresi az itókás betörőt.

**Halálozás.** Egy öreg nagyvárad polgár, id. Katona Károly eszterházi mester, 81 éves korában, végegyengülésben, tegnap reggel elhunyt. Halálát fia Katona Mihály községi polgári iskolai pedelus és nagy rokonság gyászolja. Trmetése ma, augusztus 24-én délután 4 órakor lesz a közs. polgári fiúiskola épületéből.

**Az Osztályosorsjegyek új felárúsítója.** Közöltük már, hogy a m. kir. szab. Osztályosorsjegyek igazgatósága a most következő XXXVII-ik sorsjátéktól kezdve a sorsjegyek felárúsításával az „Ujvárosi takarékpénztár részvénytársaságot” bízta meg. Az új sorsjegyek megérkeztek s mai naptól kezdve egész, fél, negyed és nyolcszadokban kaphatók az intézet helyiségében, Nagyvárad, Szent László tér 5 sz. alatt. Ezuttal 600 darab és pedig: 64301 től 64325 ig, 86326 től 86350 ig, 88501 től 88525 ig, 92101 től 92125 ig tartó számokozata sorsjegyek kerülnek elárúsításra, az első osztályra egész sorsjegyenként 12 korona, fél sorsjegyenként 6 korona, negyed sorsjegyenként 3 korona és nyolcszad sorsjegyenként 1 kor. 50 fill. árban. Az „Ujvárosi takarékpénztár részvénytársaság” telefonja 994 sz. s megrendelést telefonon is elfogad s a megrendelt sorsjegyeket készséggel haza küldi.

**Felcsökkentő NOXIN biztos szer.** Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

**Smole Simon** rokkant katona fu-gyivásárhelyi lakos nappali munkára állást keres kapusnak, portásnak vagy más hasonló.

**Gyönyörű rózeás arc a nő legszébb díszje.** Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 2 K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy-palota.

**Háziaszonyok figyelmébe.** A mostani liszt kiadása végett a sütni való kenyeret elfogadom reggel 1/2 9—9 ig és d. u. 1—2 ig, tej s sütés egész nap vasárnap is. Szombaton nincs sütés. 50 fillér darabja. Telefon 1187. Schön Lipót, Mezey Mihály u. 6.

**Ecet készítéséhez alkalmas garantált vegytiszta ecetsav** kapható Farkas István Apolló drogeriájában. Nagyvárad, Rákóczi ut 7/b. Telefon 13—02.

**Ferolim** a legjobb és legbiztosabb tolette-szor kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ára 1-20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

## TANÜGY

**A községi polgári fiúiskolában** az 1916—17. iskolai év megnyitása a következő sorrendben történik: 1. Szept. 1-én d. e. 8 órakor a magántanulók javító vizsgálata a polg. iskola épületében. 2. Szept. 1-én d. u. 3 órakor felvételi és tantervkülönbözeti vizsgálatok. E vizsgálatra csak azok mehetnek, kik a vizsgálati díjat augusztus 31-én d. e. 11 óráig befizették az igazgatónál. 3. Szept. 2-án d. e. 8 órakor a rendes tanuló javító vizsgálata a Bazar épületben. 4. Szept. 4-én sz. I., 5-én a II., 6-án a III. és 7-én a IV. osztályu rendes tanulók beírása a Bazar-épületben d. e. 8—11 ig és d. u. 3—5 ig. A beíráshoz szükséges okmányok: születési állami anyakönyvi kivonat, iskolai bizonyítvány, utaztatási és esetleg szegénységi bizonyítvány. Beírási díj 10 K. Tandíj 16 K. Felicidés Lajos s. k. igazgató.

## NYILTÉR.

Ablak üvegezés

Tábla üveg

Kép keretezés

előnyös árakban beszerezhetők

Komlós Testvérek

azelőtt HELLER TESTVÉREK rt.

nagykereskedésében Zöldfa u 13

Helyi és vidéki telefon 372. szám.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:  
Dr. PAPP KAROLY.

**IZSÁK LIDIA**  
elsőrendű tűzőszalon

Nagyvárad,  
Nagy Sándor-u. 1.

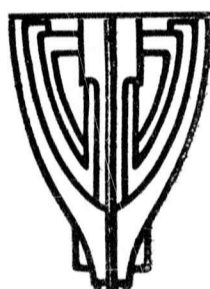


Park-szálloda  
mellette.

Fűzőket a legelső dívat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és baskótokban nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti színház művésznőinek egyedüli szállítója.  
:: Telefon : 11—53. ::

**Janky Antal Utóda**  
(Cégtulajdonos Csatáry József.)

A legrégebbi fűszerüzlet  
Nagyváradon.



A mai viszonyok közt való nehéz beszerzési viszonyok dacára mindenből teljes raktárkészletet tart

**A MŰJÉG**

napenkénti rendszeres szállítását megkezdtük, megrendeléseket köszönettel veszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

**Nagyvárad Sörgyár R. T.**  
Telefon 439.

Az Erzsébetligeten lévő  
**4 új földszintes**  
házban két és három  
szobás lakások kiadók,  
(Püspöki residencia mellett.)

Értekezni lehet a 3. épületben lakó házmesternél, vagy  
Incze irodában Bémer-tér 3.

**Talp, talphulladék,  
talp-pótlóanyag és  
bőrhulladéküzletem,**  
katonáskodásom miatt, lakásomon folytatom! Kérem t. ve-  
vőim továbbbizives pártfogását

**STERN MIKLÓS**

Nagyvárad, Péter-u. 1/A.

(Bejárat a Sztaroveezky-utca felől, az inasotthon mellett.)

**Szent László (Püspök gyógyfürdő)**  
Nagyvárad mellett.

Kénes vasas hévvizforrások, víz hőfoka 42 C° esuz, köszvény minden formája, ischiás és női betegségek ellen, 1913-ban 6200 beteg hagyta el gyógyultan és javultan a páratlanul hatásos Püspök-fürdő gyógyforrásait. Nagyszabásu nyári uszoda 26 C° forrásvizvel és uszástanítással.

400 holdas park és fenyves erdő, gondozott sétautak, társalgó, olvasóterem, könyvtár, napilapok, folyóiratok rendelkezésre állanak.

Az egész fürdő ujonnan átalakítva, villanyvilágítás az egész telepen és az összes vendégszobákban. Pósta, interurbán telefon.

Sebesült katonatisztek és katonák árkedvezményben részesülnek.

Fürdőismertetőt küld az Igazgatóság 1916 jan. 1-től.

**Komzsik Alajos,**  
a fürdő bérlője.

NAGYVÁRAD VÁROS  
**VILLAMOS MŰVE**

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

A telep telefonja 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 514.

1 LITER VIZ Felforralása  
csak 4 fillérbe kerül.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy a legújabb rendszerű Villamos vasalók, fűzőedények, tea főzők,

megérkeztek és a legolcsóbb árban kaphatók. Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban telefon rendelésre díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk

Főszerelő telefonja  
55.

Főszerelő telefonja  
55.